

IL NEMICO INVISIBILE

Velocità, movimento, sradicamento

La scuola non intrisa di vita non è scuola: la vita viene prima della scienza. E la quotidianità della vita di oggi non è più quella del popolo delle campagne e dei paesi.

Di quel mondo ci restano splendidi monumenti ma non le semplici case, solenni liturgie ma non le preghiere di ogni giorno, roboanti cinegiornali e la memoria e il rimpianto delle residue anziane generazioni.

Il sogno antico è svanito e al risveglio troviamo la crisi attuale, che è crisi globale, che ingloba nazioni, migrazioni, povertà, guerra, violenza, paura, angoscia, che è difficoltà a mantenere vive le antiche comunità con le loro fedi, le loro speranze, le loro paure, le loro credenze, i loro riti.

Ai giovani, che mostrano di avere a cuore le proprie radici, che avvertono il disagio della rapidità del cambiamento, che soffrono le vertigini del vivere nomade, è rivolta la richiesta di occupare lo spazio lasciato libero sui tanti mezzi di comunicazione e a mente libera di affrontare la narrazione del proprio quartiere, del proprio paese o villaggio con impegno e con onestà intellettuale ma senza intermediazioni.

Parlino essi della fede, delle credenze, dei riti, della gioia, della morte, delle speranza delle loro comunità, di quel mondo chiamato “i quartieri popolari”.

Questa identità, il popolo cioè, quello normale di ogni giorno che lavora o è disoccupato, che spera o s’angoscia, che gioisce o piange, che nasce o che muore, che si disperde o si riunisce, che emigra o resta ammazzato.

Questo popolo è quello che usualmente sta in basso, nell'ultimo gradino della considerazione politica, spesso anche nelle risoluzioni di discussioni ecclesiastiche. Gli si dia voce vigorosa al protagonista attivo della storia vissuta e confessata per attestarne la presenza testimoniale.

Questo popolo, molto più che nel passato è oppresso da un nuovo nemico, invisibile, certo, ma umano: la velocità, il movimento, lo sradicamento. Parlino i giovani, parlino, dicano delle loro terre, dei loro villaggi e chiese, dei luoghi spesso abitati da più etnie e religioni, luoghi a volte abbandonati o non più accessibili, parlino degli ambienti chiamati "diaspora" che non sono i luoghi natii, e dicano della memoria dei secoli passati, della fede della loro gente, dei genitori, dei nonni.

Questa trasmissione della fede e della tradizione è il sotterraneo cammino della cultura nella storia di una terra e del popolo che la abita o l'ha abitata, una storia forse espressa con incerte espressioni o affermazioni non rigidamente canoniche a volte sincretistiche, di diversa origine, ma questa trasmissione è sincera, vissuta, vera, ancorata a radici solide e irrobustite talvolta da secoli di sola tradizione orale.

Ora, però, le radici cominciano ad essere sradicate, spezzate; i riti, con i loro canti, con i loro pranzi, o la veglia sui congiunti saliti al cielo, o la benedizione sui frutti e tanto altro rischia di restare una memoria d'altri tempi, forse un suggestivo folklore da filmare giacché la trasmissione generazionale può esser stata spezzata da molte cause – la guerra, la povertà, la migrazione.

Diano voce i giovani a quella sete di Dio che solo i semplici e i poveri possono conoscere; una sete di Dio che rende questa gente semplice capace di

generosità e del sacrificio ultimo, fino all'eroismo quando si tratta di manifestare e trasmettere la propria fede.

Si avvicinino alla pietà popolare, chiamata anche "spiritualità popolare" o "mistica popolare" senza giudicarla, ma cercando di amarla.

Si accostino alla connaturalità affettiva che l'amore dà, per apprezzare la vita teologale presente nella pietà dei popoli cristiani, specialmente nei poveri. ...

Nella pietà popolare, poiché è scaturita dal Vangelo assimilato ininterrottamente dalla società, è sottesa una forza attivamente operante non sottovalutabile: sarebbe come disconoscere l'opera dello Spirito.

Si pongano all'ascolto delle magistrali espressioni della pietà popolare. In esse si può trovare quel "katechon" politico oggi insidiato "e, per chi è in grado di leggerle, un luogo teologico a cui prestare attenzione, particolarmente nel momento in cui pensiamo alla nuova evangelizzazione", giacché ci dicono della fede della gente, una fede che oggi ha bisogno di nuova forza e coraggio per esser trasmessa nella sua integrità e bellezza.

I giovani si facciano carico con gioia e coraggio di essere portavoce della propria terra, del proprio popolo.

Questo loro lavoro di testimonianza da offrire a tutti, oggi come domani, e di meditazione sulla ricchezza culturale spirituale e linguistica della propria gente e della propria storia centenaria minuscola che ha cercato di conservare la propria identità e la propria fede espresse nelle tradizioni rivestite dalla rara bellezza antica dei riti, dei costumi e della sua Chiesa, è già il nuovo mondo.

Tutto quanto si dirà dai giovani sarà inteso e deve divenire materiale per una analisi delle trascorse configurazioni esistenziali capaci di garantire la vita fino a ieri ma oggi sopraffatte.

Si tratta di una nuova forma di partecipazione programmatica a cui i giovani devono prendere parte per costruire un mondo a cui vogliono appartenere e ancora da nascere.

Siano essi, i giovani, così, il crogiolo dove il nuovo è foggato, dove questa cultura, questa pietà popolare possa essere ulteriormente plasmata per essere poi radici, fondamento, da spargere per dare vita alla propria scuola e maestra della propria vita.

Credo che questo sia il modo di combattere il nemico invisibile di oggi: la velocità, il movimento, lo sradicamento.

__03.17

ARMIKU I PADUKSHËM

Shpejtësi, lëvizje, çrrenjosje

Skolla pa e ngjeshur me jetë ngë ë' skollë: jeta vjen më parë se shkenca.

Dhe përditshmëria e jetës së sotme ngë ë' më ajo e popullit të fshatravet dhe të katundevet. Të asaj Bote na mbeten monumente të shkëlqyem por jo të thjeshtat shpì, solemne liturgji por jo lutjet e përditshme, kumbuese kinerevista dhe kujtesa, dhe kujtimi i hidhur i të mbeturvet breza pleqsh.

Ëndrra e lashtë u shua dhe në t'u zgjuarit gjejmë krizën aktuale, që ë' krizë globale, që përfshin kombe, shtegtime, varfëri, luftë, dhunë, dre, ankth, që ë' vështirësi të mbahen të gjalla të lashtat bashkësi me besat e tyre, shpresat e tyre, drejat e tyre, besimet e tyre, ritet e tyre.

Të rinjvet, që shfaqin se i kanë te zëmbra rrenjët e veta, që ngë ndihen në ngë për shpejtësinë e ndryshimit, që vuajnë marrmaçitë e rrojtjes endacake, i bëhet kërkesa t'e zënë vendin e lënë të lirë mbi shumë mjete komunikimi dhe me mendjen e lirë të përballojnë tregimin e lagjes së vet, të horës o katundit të vet me zell dhe me ndershmëri intelektuale por pa ndërmjetësi. Folshin atà për besën, për besimet, ritet, gëzimet, vdekjen, shpresën e bashkësivet të tyre, atë botë të quajtur "lagjet popullore".

Kjo njëjtësi, populli domethënë, ai normal i çdo dite që punon o ë' pa punë, që shpreson o angështohet, që gëzohet o kla, që lehet o që vdes, që shpërndahet o mblidhet, që emigron o qëndron i vrarë.

Ky popull është ai që si regull rri përposh, tek e sprasmja shkallë të konsideratës politike, shumë herë edhe te zgjidhjet e diskutimevet klishtare. U dhëntë zë të fuqishëm protagonistit veprues të historisë së rrojtur dhe rrëfyer për të vërtetuar praninë dëshmitare të tij.

Ky popull, sot më shumë se tek e shkuamja ë' shtypur nga një armik, i padukshëm, i pamohueshëm, por njerëzor: shpejtësia, lëvizja, çrrenjosja. Folshin të rinjtë, folshin, thënçin për tokat e tyre, për katundet dhe klishtë e tyre për vendet e banuame shumë herë nga disa etni dhe besa, vende her'e herë të lënë o jo më të arritshëm, folshin për rrethet quajtur "diaspora" që ngë janë vendlindjet, dhe thënçin për kujtesën e shekujvet të shkuamë, për besën e gjindes, për prindërit, për gjyshërit. Ky transmetim i besës dhe i traditës ë' udha e nëndheshme të kulturës te historia e njëi toke dhe të popullit që e banon o që e ka banuar, një histori ndoshta e shprehur me të papërcaktuame shprehje o me pohime jo me rreptësi kanonike dhe her'e herë synkretistike, me prejardhje të ndryshme, por ky transmetim ë' i sinqertë, i rrojtur, i vërtetë, i lidhur rrenjëve të forta dhe të forcuate her'e herë që nga shekuj vetëm me traditën gojore.

Por nanë rrenjë të nisin të jenë çrrenjosur, këputur; ritet, me këndimet e tyre, me ngrëniet e tyre, o përgjimi mbi gjirinë e hipur në qiell, o bekimi mbi frytet dhe shumë tjera gjëra rezikon të mbetet një kujtesë të tjerëve qëronje, ndoshta një mgjepsës folklorizëm të filmosh meklënëse transmetimi i brezit mënd të jetë këputur nga shumë shkaqe – lufta, varfëria, shtegtimi.

Dhënçin zë të rinjtë asaj etjeje Perëndie që vetëm të thjeshtit dhe të varfërit mënd të njohin; një etje Perëndie që ben këtë gjinde të thjeshtë që arrën të ketë zëmbërgjerësi ngjera tek i sprasmi sakrific, ngjera te heroizmi kur bëhet fjalë për të shprehur dhe lajmeruar besën e vet.

U qasçin lipisë popullore, thërritur edhe "frymë shpirtërore popullore" o "mistikë popullore" pa e gjykuar, por tue kërkuar t'e duan (mirë). Përqafofshin natyrshëmrinë e përzëmbërt që dashuria jep, për të çmuar jetën teologale e pranishme te lipisia e popujvet të krishterë, mbi të gjitha te të varfërit. ...

Te lipisia popullore, sepse rrjedh nga Vangjeli/Ungjilli i përvetësuar pandërprerë nga shoqëria, është nëntendosur një forcë që vepron aktivisht jo nënçmueshme: dejë të ish sikurse të shpërnjihet vepra e Shpirtit. Vënçin në marrëveshje të shprehjevet magjistrale të lipisë popullore.

Tek atò mënd të gjëndet ai “katechon” politik sot i kurthuam “dhe për atë që ë’ në gjëndje t’e zgledhë (lexojë), një *vend teologjik*, kujt duhet t’i kushtohet vëmendje, veçanërisht te qëroi në të cilin mendojmë për ungjillëzimin”, meklënëse na thonë për besën e gjindes, një besë së cilës sot i lypset një fuqi e re dhe guxim për të klënë zëdhënës të dheut të vet, të popullit të vet.

Kjo punë dëshmi të tyre për të dhënë gjithëve, sot si nesër, dhe përsiatjeje për qosmën kulturore shpirtërore dhe gluhësore të gjindes së vet dhe të të voglës histori shekullore të vet që ka kërkuar të ruajë njëjtësinë e vet dhe besën e vet të shprehura te traditat të stolisura me të rrallëtën bukur të lashtë të ritevet, të kostumevet dhe të Klishës së saj, është që nanë bota e re.

Gjithqish do të thuhet nga të rinjtë do të mirret vesh dhe duhet të bëhet material për një analizë e të shkuarat përvijime jetësore të përshtatshme për të siguruar gjellën ngjera dje por sot të dërrmuame.

Bëhet fjalë për një formë të re pjesëmarrjeje programatike, të cilës të rinjtë duhet të marrin pjesë për të stisur një botë, të cilës duan të përkasin dhe që ende ka të lehet. Klofshin atà, të rinjtë, kështu vatra ku e reja ë’ trajtuar, ku kjo kulturë, kjo lipisë popullore mëndtë të jetë më shumë ngjizur për të klënë pra rrenjë, themel, të shpërndahet për të dhënë gjellë skollës së vet dhe mjeshtres së gjellës së vet. Kam besë se kjo është mënyra të luftohet armiku e padukshëm të sotëm: shpejtësia, lëvizja, çrrenjosja.

___03.17